

36333 Regels inzake een wettelijke taak van gemeenten om opvangvoorzieningen voor
asielzoekers mogelijk te maken (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken
asielopvangvoorzieningen)

19637 Vreemdelingenbeleid

Nr. 78 Brief van de minister van Asiel en Migratie

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 3 juli 2026

In het coalitieakkoord (bijlage bij Kamerstuk 36848, nr. 31) is afgesproken dat de Spreidingswet (Wet gemeentelijke taak mogelijk maken asielopvangvoorzieningen) voorlopig in stand blijft. Daarmee geven we duidelijkheid en zorgen we voor voldoende opvangplekken en een evenwichtige verdeling van asielzoekers over provincies en gemeenten.

Doordat de wet van kracht is en blijft, is het van belang knelpunten in beeld te brengen, te analyseren en hier in de nieuwe cyclus opvolging aan te geven. De invoeringstoets, die is voorgeschreven in artikel 12, eerste lid van de wet is daarbij een nuttig instrument. In dit artikel is bepaald dat de minister aan het einde van de eerste cyclus van de wet een invoeringstoets over de effecten van de deze wet in de praktijk uitvoert. Ik stuur u hierbij de bevindingen van deze invoeringstoets. Naast de invoeringstoets die door mijn ministerie is uitgevoerd, is ook aan de medeoverheden en ketenpartners verzocht om een invoeringstoets uit te voeren, deze vindt u ook als bijlage bij deze brief.

Het instrument invoeringstoets

De invoeringstoets is een *ex durante* beleidsinstrument dat is ontwikkeld om problemen die zich bij nieuwe regelgeving in de praktijk voordoen in de uitvoering of bij de doelgroep in een zo vroeg mogelijk stadium te signaleren, op te pakken en op te lossen.

De invoeringstoets onderscheidt zich van een wetsevaluatie. De eerste evaluatie van de wet, die op grond van artikel 12, tweede lid van de wet moet worden uitgevoerd binnen vier jaar na inwerkingtreding, zal na deze zomer van start gaan. Hierover zal ik uw Kamer te zijner tijd separaat informeren.

Bevindingen

Uit de invoeringstoets die uitgevoerd is door mijn ministerie komt onder andere naar voren dat de verschillende opvang- en huisvestingsopgaven elk hun eigen dynamiek en termijnen kennen, waardoor - onder meer - uitruil van opgaven tussen gemeenten nog weinig tot stand is gekomen. Daarnaast kost de procedure van bezwaar en beroep veel tijd. Ook was er bij provinciale regietafels en gemeenten onduidelijkheid over het opgeven van plekken in het provinciaal verslag en wanneer een plek meetelt voor het verdeelbesluit.

Enkele knelpunten die uit de invoeringstoetsen van de ketenpartners en de medeoverheden naar voren komen, zijn dat de termijn van een half jaar waarin gemeenten de opvangplekken moeten realiseren - volgens de wet zes maanden na het verdeelbesluit - krap is; en dat het interbestuurlijk toezicht nog niet volledig was ingezet.

De resultaten van de invoeringstoetsen geven inzicht in mogelijke verbeteracties wat betreft de uitvoering van de wet. Een van deze verbeteracties is het sneller behandelen van de eventuele bezwaren op de nieuwe verdeelbesluiten. De ambitie is om deze te hebben afgehandeld voordat op 1 juli 2027 de plekken moeten zijn gerealiseerd. Ook zal de komende periode in communicatie en informatievoorziening meer duidelijkheid worden gegeven over de werking van de wet. Daarnaast zullen een aantal zaken nauw gemonitord worden of verder worden onderzocht. Ik verwijs u hiervoor naar de rapportage van mijn ministerie en de rapportages die door de medeoverheden en ketenpartners zijn aangeleverd. Uiteraard dank ik de medeoverheden en ketenpartners voor hun reacties en het uitvoeren van een invoeringstoets. De signalen en verbeteracties die hieruit naar voren komen neem ik serieus en worden in samenwerking met de medeoverheden en ketenpartners verder opgepakt.

De Spreidingswet heeft ervoor gezorgd dat gemeenten, meer verspreid over het land, asielopvangplekken hebben gerealiseerd. Desondanks blijft de opgave op dit moment groot, zoals de actuele situatie in Ter Apel laat zien. Deze hoge opvangdruk toont de noodzaak van deze wet aan, waarmee een evenwichtige spreiding wordt beoogd. Daarom benadrukt dit kabinet de volledige uitvoering en toepassing van de Spreidingswet om hiermee voldoende duurzame opvangplekken te realiseren. Hiermee kan Ter Apel worden ontlast maar kunnen we ook de noodopvang locaties gaan sluiten waardoor de kwaliteit van de opvang stijgt, juist ook voor kinderen, en de kosten substantieel zullen dalen. Daarnaast blijft het kabinet inzetten op het verlagen van de instroom en realiseren van meer terugkeer van mensen die hier niet mogen blijven.

Inmiddels is een start gemaakt met de uitvoering van het interbestuurlijk toezicht op gemeenten die nog niet voldoen aan hun wettelijke taak. De eerste ambtelijke toezichtsgesprekken hebben in dit kader al plaatsgevonden, voor de zomer vinden ook de eerste bestuurlijke gesprekken plaats. Daarnaast sta ik in contact met de provinciale regietafels, waar gemeenten gezamenlijk werken om tot een provinciaal verslag komen alvorens ik in december van dit jaar een verdeelbesluit neem.

De minister van Asiel en Migratie,
G. van den Brink